

V SHO'BA

V SECTION

**Мустақиллик даври –
Ўзбекистон тараққиётининг
янги босқичи**

**The period of independence is a
new stage in the development of
Uzbekistan**

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОНДА АЛОҚА ТИЗИМИДА КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШ ТИЗИМИНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧГА КЎТАРИЛИШ ТАРИХИ

Юсупов И.С.

Тошкент тиббиёт академияси Урганч филиали, PhD.

izzat.sultanovich@mail.ru

Аннотация: Мазкур мақолада мамлакатимизда 2017-2022 йилларда алоқа соҳасида малакали кадрлар тайёрлаш борасида амалга оширилаётган ислохотлар билан бир қаторда соҳа ривожини учун қабул қилинган. Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Вазирлар Маҳкамаси томонидан қабул қилинган қарор ва фармонлар натижасида тизимда мутахассислар тайёрлаш бўйича олиб борилаётган ишларнинг янги босқичга кўтирилиш тарихига эътибор қаратилган.

Калит сўз ва иборалар: Ўзбекистон журналистика ва оммавий коммуникациялар университети, Амити, кампус, Binary, Нурафшон, Бир миллион дастурчи, IT-парк.

Аннотация: Данная статья принята для развития отрасли наряду с реформами, проведенными в нашей стране в 2017-2022 годах в части подготовки квалифицированных кадров в сфере связи. В результате решений и постановлений, принятых Президентом Республики Узбекистан и Кабинетом Министров, акцентируется внимание на истории продвижения работы по подготовке специалистов в системе на новый уровень.

Ключевые слова и фразы: Университет журналистики и массовых коммуникаций Узбекистана, Amity, кампус, Binary, Нурафшон, Один миллион разработчиков, IT-парк.

Annotation: This article was adopted for the development of the industry along with the reforms carried out in our country in 2017-2022 in terms of training qualified personnel in the field of communications. As a result of decisions and resolutions adopted by the President of the Republic of Uzbekistan and the Cabinet of Ministers, attention is focused on the history of advancing the work on training specialists in the system to a new level.

Key words and phrases: University of Journalism and Mass Communications of Uzbekistan, Amity, campus, Binary, Nurafshon, One million developers, IT park.

Мамлакатимизда кейинги беш йилда олий таълим тизимини янада ривожлантириш ва янги сифат босқичига кўтариш бўйича улкан ишлар олиб борилди. Таълимнинг бакалаврият, магистратура ва сиртқи шакллари учун

квоталарни ошириб, кечки ва масофавий таълим шакли жорий қилинди. Олий таълимга қабул параметрларини 2,5 марта оширилиб, ёшларимизни олий таълимга қамраб олиш даражасини 9 фоиздан 30 фоизга етказилди.

2017-йил умумлаълим ва ўрта махсус касб-хунар таълими тизимида туб ислохатлар йили бўлди. Халқ қабулхоналари ва Президентининг виртувал қабулхонасига тушган таклиф ва мулоҳазалар, шунингдек, республика мактабларидаги битирувчиларнинг ота-оналари ўртасида ўтказилган сўровнома натижаларидан келиб чиқиб, Президент Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан 9+3, яни 12 йиллик мажбурий таълимдан 11 йиллик таълимга қайтилди. Касб-хунар таълим юзасидан аввалги йиллардаги тажрибани танқидий таҳлили натижасида республикада 2020 йилдан бошлаб янги профессионал таълим тизими тармоғи фаолият бошлади. Шу йили меҳнат бозоридаги кадрларга бўлган реал эҳтиёжларни ўрганиш асосида 630 та профессионал таълим муассасасига (340 та касб-хунар мактаби, 143 та коллеж, 147 та техникум) 210 минг нафарга яқин ўқувчилар қабул қилинди [1: 199].

Жаҳон ахборот макони глобаллашувининг кучайиши оммавий ахборот воситалари соҳасида дунёда содир бўлаётган воқеаларга тез ва мос равишда муносабат билдириш, Ўзбекистонда амалга оширилаётган демократик қайта ўзгаришлар ҳақида республика аҳолисини, дунё ҳамжамиятини ўз вақтида ва холисона хабардор қилиш тизимини такомиллаштириш масаласи энг долзарб вазифалардан бирига айланиб бормоқда. Оммавий ахборот воситаларининг ривожланиши, давлат ва нодавлат даврий босма нашрлар, телерадио-студиялар, таҳририят-матбаа комплексларининг миқдор ва сифат жиҳатидан ўсиши, фуқаролик жамияти институтлари, реклама агентликлари, ахборот хизматлари, медиа коммуникация, интернет журналистикасининг шаклланиши рақобатбардош, янгича шарт-шароитларда ишлай оладиган журналист кадрларни тайёрлаш заруратини тақозо этмоқда.

Ўрта Осиёдаги журналистика соҳасига ихтисослашган олий ўқув юртларидан бири бўлган. Ўзбекистон журналистика ва оммавий

коммуникациялар университети 2018 йил 24 майда Ўзбекистон Республикаси Президентининг ПҚ №3737-сонли қарори билан ташкил этилган. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги таркибига киради. 2018/2019 ўқув йилидан бошлаб Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети ва Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университетида “Журналистика (фаолият турлари бўйича)” таълим йўналиши ва унинг негизидаги магистратура мутахассисликлари, шу жумладан, “Олий журналистика курслари” бўйича қабул тўхтатилади ҳамда ушбу таълим йўналиши ва унинг негизидаги тегишли магистратура мутахассисликлари бўйича таълим олаётган талабалар ўқишни битиргунларига қадар мазкур олий таълим муассасаларида ўқишини давом эттирдилар.

2019/2020 ўқув йилидан бошлаб Университетга талабаларни бакалавриат таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари бўйича қабул қилиш сони ҳар йили белгиланган тартибда тасдикланадиган республика олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш квоталаридан келиб чиққан ҳолда белгиландим [2: 1-2]. Бугунги кунда Университетда бакалавр босқичи бўйича Халқаро журналистика, Интернет журналистика, Телерадиожурналистика, Босма ва оммавий ахборот воситалари журналистикаси, Спорт журналистикаси, Ҳарбий журналистика йўналишлари мавжуд. Университет ҳозирда йўналишлар бўйича фақатгина журналистларни тайёрлаб қолмай, медиадизайнер, медиамаркетолог, ПР менежерлар ҳамда ахборот хизматлари учун ҳам кадрлар тайёрламоқда.

Олигоҳда 3 та факультет ва 5 та кафедра мавжуд бўлиб, бакалавр, магистратура ва сиртқи бўлимларда тахсил олаётган 2609 нафар, талабаларга 208 нафар, профессор-ўқитувчилар шулардан профессор 4 нафар, фан доктори 4 нафар, доцент 24 нафар, фан номзоди 12 нафар, PhD 13 нафари талабаларга таълим тарбия бериб келмоқдалар. Шу билан бир қаторда Ахборот-ресурс маркази, Ахборот технологиялари маркази, журналистика тарихи музейи, теле-радио студия, фотолабаратория ва Талабалар пресс

клуби со-воркинг маркази фаолият юритмоқда. Бундан ташқари университет дунёнинг ривожланган мамлакатларидаги етакчи университет ва илмий марказлари билан халқаро алоқалар ўрнатган [3: 2].

Ўзбекистонда олий таълим соҳасида кечаётган туб ўзгаришлар жараёни ота-оналар, ўқишга иштиёқи баланд бўлган ёшлар, кенг маърифий жамоатчиликнинг фикри, таклиф ва мулоҳазалари асосида амалга оширилаётгани эътиборга моликдир. Ёшларни олий таълимга янада кенгрок қамраб олиш мақсадида олий таълим муассасаларига талабалар қабул квоталар оширилди. Янги йўналишлар ва мутахассисликлар бўйича кадрлар тайёрлаш йшлга қўйилди, янги олий таълим муассасалари ҳамда хорижий давлатлардаги нуфузли университетлар филиалари ташкил этилди [4: 200].

Давлатимиз раҳбарининг 2018 йилда Хиндистонга ташрифи давомида ахборот технологиялари йўналишларида ҳам бир қатор келишувларга эришилганди. Анашу хамкорликнинг илк натижаси сифатида 2019 йили Амита таълим гуруҳи таркибига кирувчи Тошкентдаги Амита университети ташкил этилди. Университетининг Хиндистондан ташқари Дубай, Сингапур, Буюк Британия, Австралия, Франция каби давлатларда жами 16 та халқаро ўқув кампуслар бор. Уларда 175 минг нафар талабалар тахсил олади. Талабаларга 6 минг нафар профессор-ўқитувчилар таълим беради. Мазкур олий ўқув юртларида ахборот технологиялари, иқтисодиёт, менежмент, туризм сингари йўналишларида малакали мутахассислар тайёрланади. Университетнинг Тошкентдаги кампусида 780 нафар талаба тахсил олмоқда. Олигоҳ қошида Фахрий маслаҳатчилар фаолияти йўлга қўйилган. Амит университети дунёнинг “ТОП 3%” юқори рейтингига кирган, жумладан, АҚШ ва Буюк Британиянинг энг юқори аккредитациясига эга Осиёнинг ягона университети хисобланади [5:3]. Мазкур олигоҳ пандемия шароитида кириш имтихонларини юртимизда биринчилардан бўлиб онлайн тарзда ўтказди. Карантин чекловлари даврида онлайн таълим жараёнини биринчилардан бўлиб бошлаб берганди [6:2].

Ушбу олигох мамлакатимизда ахборот технологиялари мутахассисларини тайёрлаш билан бир қаторда олий ўқув юртлари ўртасида кучли рақобат муҳитини ҳам шакллантиради. 2020 йилда Урганч шаҳрида Малайзиянинг халқаро “Binary” университетининг филиали ташкил этилди. Филиал нодавлат олий таълим ташкилоти ҳисобланади ва ўқиш инглиз, рус ва ўзбек тилларида тўлов контракт асосида амалга оширилади. Филиалда менежмент, бухгалтерия, ахборот коммуникация технологиялари бўйича баклавриятнинг кундузги ва сиртки таълим шакллари ҳамда магистратура бўйича кадрлар тайёрланади [7: 163]. Филиал битрувчилари Ўзбекистон ва Малайзияда олий таълим тўғрисидаги ҳужжат сифатида тан олинадиган Университетнинг белгиланган намунадаги дипломи берилади. Филиалнинг ҳар йилги қабул параметрларининг 5 фоиздан кам бўлмаган қисми ижтимоий ҳимояга муҳтож оилаларнинг қобилиятли, иқтидорли ҳамда ўзлаштириш кўрсаткичлари юқори бўлган фарзандлари орасидан танлов асосида абитуриентларни бепул (Филиал гранти асосида ўқишга қабул қилиш учун ажратилади. Шунингдек, Филиалда профессор-ўқитувчиларнинг таркиби 40 фоиздан кам бўлмаган қисми малакали хорижий профессор-ўқитувчилар билан тўлдирилди. 2020-2021 ўқув йилида 120 нафар талабалар ўқишга қабул қилинди [8: 3].

Келгусида Республикамизнинг бошқа вилоятларида жаҳонда топ 1000 таликга кирувчи олий таълим муассасаларини филиаллари очиш ва улар билан талабалар алмашувини йўлга қўйиш орқали малакали замонавий кадрлар тайёрлашни кенгайтириш мақсадга мувофиқ бўларди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 7 майдаги 288-қарорига биноан Муҳаммад ал-Хоразмий номидаги Тошкент ахборот технологиялари университети Нурафшон филиали ташкил этилди. Филиалда айни дамда биринчи босқичда 212 нафар талаба, магистратурада 11 нафар талабалар таҳсил олмоқда. Талабалардан 190 нафари “Бир миллион дастурчи” лойиҳасида иштирок этиб сертификатларни қўлга киритишган.

Филиалда ёшларга оид давлат сиёсати аниқ мақсадларни кўзлаб босқичма-босқич, комплекс чора-тадбирларга асосланган ҳолда изчил давом эттирилмоқда [9: 4]. Таълим соҳасида олиб борилаётган ислохотларнинг натижаси, биринчи навбатда малакали кадрлар савиясига, уларнинг давр ва тараққиёт талабаларига нечоғли жавоб бера олишига боғлиқ жараён хисобланади.

Фойдаланилган манба ва адабиётлар:

1. Маҳкамова Н, Бабаджанов Х. Ўзбекистон тарихи. – Б.199.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 24-майдаги “Ўзбекистон журналистика ва оммавий коммуникациялар университетини ташкил этиш тўғрисида”ги 3737-сон Қарори. // с www.lex.uz. 3.08.2022.
3. Ўзбекистон журналистика ва оммавий коммуникациялар университети маълумотномаси. – Б.2
4. Маҳкамова Н, Бабаджанов Х. — Тошкент.: Алоқачи, 2020. Ўзбекистон тарихи. – Б.200.
5. “Хабар” газетаси. 2020 йил 18 декабрь (1471) сон. – Б. 3,
6. Содиқов Ш. Ўзбекистон Хиндистон: Ахборот технологиялари соҳасида ҳамкорлик муҳим аҳамиятга эга. “Хабар” газетаси. 2020 йил 18 декабрь (1471) сон. – Б. 2.
7. Исмаилов У. Истиқлол 30 ёшда 2012-2021. – Урганч, Хоразм Маъмун академияси ноширлик бўлими, 2021. – Б.163.
8. “Хабар” газетаси. 2020 йил 18 сентябрь (1456) сон. – Б. 3.
9. Бобоёров Б. Ёшларга эътибор келажакка эътибор. // “Хабар” газетаси. 2022 йил 8 апрель (1540) сон. – Б. 4.

ЎЗБЕКИСТОНДА ШАҲАР ВА ҚИШЛОҚ ИНФРАТУЗИЛМАСИНИНГ АҲОЛИНИ ИЖТИМОЙ ҲИМОЯЛАШ ТИЗИМИДАГИ ЎРНИ (2017-2020 йилларда Фарғона водийси мисолида)

Раҳмонов Э.А.

*ҚДПИ, Тарих кафедраси ўқитувчиси.
elyor.rahmonov.84@yandex.ru*